Received on 12-09-2025
Registered on 12-09-2025
Decided on/- 23-03-2026
Duration-

વર્ષ–૦૦ માસ–૦૬ દિવસ–૧૧

सत्यमेव जयते

મે. જંબુસરના એડી. ચીફ જ્યુડીશીયલ મેજીસ્ટ્રેટ સાહેબની કોર્ટમાં, મુ. જંબુસર

ફોજદારી કેસ નં.૧૫૩૫/૨૦૨૫
આંક – ૨૧

સાબીર હમીદ મુન્શી,
ઉ. વ. આ. પુખ્ત, ધંધો – ખેતી, વેપાર,
રહે. મુ. જંબુસર પટેલ વેલ્ફેર સોસાયટી, તા. જંબુસર, જિ. ભરૂચ.
......ફરીયાદી

વિરૂધ્ધ

મીન્હાજ મુસ્તુફા બાપુ,
ઉ. વ. આ. પુખ્ત, ધંધો – વેપાર,
રહે. મુ. સુલ્તાન નગર, મસ્જીદે સર્વશાની સામે, જુથણની વાડી
મુ.પો.સારોદ, તા. જંબુસર, જિ. ભરૂચ. **...... આરોપી**

બાબત:– ધી નેગોશીયેબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ–૧૩૮ મુજબની ફરીયાદ

:::
ફરીયાદ પક્ષે : વિ.વ.શ્રી ડબ્લયુ એસ. સૈયદ
આરોપી તરફે : વિ.વ.શ્રી એસ.વાઈ.ચોકીવાલા
:::

::– ચુ કા દો –::

(૧) ફરીયાદીની ફરીયાદ હકિકત ટૂંકમાં એવી છે કે, ફરીયાદી ઉપરોક્ત સરનામે રહે છે આરોપી ફરીયાદીના મિત્ર થતાં હોય, ફરીયાદી વેપાર કરે છે, આરોપી ફરીયાદીના મિત્ર સંબંધો બંધાયેલા અને મિત્રતાના સંબંધો હોય આરોપીએ

ફરીયાદી સાથે લેવડ–દેવડ કરતા હોય અને વિશ્વાસ અને ભરોસાના સંબંધો હોય આરોપીએ ફરીયાદી પાસેથી જુન– ૨૦૨૫ માં અંગત કામ અર્થે અર્જન્ટમાં હાથ ઉછીના નાણાં રૂા.૬,૦૮,૯૦૦/– ની માંગણી કરેલ અને સાથે જણાવેલ કે "આ રૂા.૬,૦૮,૯૦૦/– અંકે છ લાખ આઠ હજાર નવ સો રૂપીયા હાથ ઉછીના આપશે તે હું ૧ મહીનામાં પાછા આપી દઇશ" જેથી ફરીયાદીને આરોપીએ વિશ્વાશું કથન આપતા ફરીયાદીએ આરોપીને તા:–૨૭/૦૬/૨૦૨૫ નાં રોજ રૂા.૫,૩૮,૯૦૦/– અંકે પાંચ આડત્રીસ હજાર નવ સો રૂપીયા રોકડમાં આપેલ અને રૂા.૭૦,૦૦૦/– અંકે સિત્તેર હજાર પુરા આરોપીનાં કહ્યા અનુસાર આરોપીને ઓનલાઈન કરેલ, આમ ફરીયાદી પાસેથી આરોપીએ રૂા.૬,૦૮,૯૦૦/– અંકે રૂપિયા છ લાખ આઠ હજાર નવ સો પુરા સેડર હાથ ઉછીના આપેલા અને તેનું લખાણ આરોપીએ ફરીયાદીને કરી આપેલ ત્યારબાદ ફરીયાદીએ આરોપીને હાથ ઉછીના આપેલા રૂા.૬,૦૮,૯૦૦/– અંકે રૂપિયા છ લાખ આઠ હજાર નવ સો પુરા આપેલ તે પરત માંગણી કરેલી જેથી આરોપીએ ફરીયાદીને આરોપીએ ચેક આપવાનું કહેતા તેઓએ હા પાડેલી, તેથી આરોપીએ કહેલ કે "આ ચેક આરોપી બેન્કમાં જમા કરાવશો તો તમને બેંકમાથી રોકડમાં નાણાં મળી જશે" તેવો પાકો વિશ્વાસ અને ભરોસો ફરીયાદીને આરોપીએ આપેલો જેથી ફરીયાદીએ ચેક લેવાની હા પાડેલી અને આરોપીએ ફરીયાદીને "એચ.ડી.એફ.સી. બેન્ક" જંબુસર શાખાનો ચેક નં.– ૦૦૦૦૩૮, નો તા:–૨૮/૦૭/૨૦૨૫ ના રોજનો રકમ રૂા.૬,૦૮,૯૦૦/– અંકે રૂપિયા છ લાખ આઠ હજાર નવ સો પુરાનો ચેક ફરિયાદીની હાજરીમાં સહી કરી, લખી આપેલો અને ચેક આપતી વખતે આરોપીએ ફરીયાદીને જણાવેલ કે "સદર ચેક બેંકમાં નાંખતા તમારા કાયદેસરના નાણાં મળી જશે" જેથી આરોપીના કહ્યા અનુસાર ફરિયાદીએ સદર ચેક વટાવવા માટે તેમના ખાતાવાળી બેન્ક "બેન્ક ઓફ બરોડા" જંબુસર શાખામાં તા:–૨૯/૦૭/૨૦૨૫ નાં રોજ રજુ કરતાં આરોપીએ આપેલ ચેક ખાતાવાળી બેન્ક દ્વારા કારણ નં.– ૧ "FUND IN–SUFFICIENT" ના શેરાથી તા:–૩૦/૦૭/૨૦૨૫ નાં રોજ ચેક વણવટાવ્યે પરત ફરેલ. ત્યારબાદ ફરિયાદીએ આરોપીનો સંપર્ક કરેલ પરંતુ આરોપીએ ઉડાઉ જવાબ આપેલ તેમ કરી આરોપીએ ફરીયાદીના કાયદેસરના લેણા પેટેની રકમનો ચેક આપી તે ચેકમાં જણાવેલ રકમની વ્યવસ્થા આરોપીએ પોતાના ખાતામાં ના કરી ફરીયાદીને તેમના કાયદેસરના નાણાં ચુકવી આપેલા નહી અને તેમ કરી

આરોપીએ "ધી નેગોશીએબલ ઇન્સ્ટ્રુમેંટએક્ટની કલમ ૧૩૮" ની જોગવાઇનો ભંગ કરી ગંભીર પ્રકારનો ગુનો કરેલ અને ફરીયાદીને આરોપીએ કાયદેસરનાં નાણા ચુકવી આપેલા નહી, જેથી નાછુટકે ફરિયાદીની તહોમતદાર પાસે લેણી નીકળતી કાયદેસરની રકમ ના મળતા ફરિયાદીએ તા–૨૨/૦૮/૨૦૨૫ ના રોજ વકીલશ્રી મારફતે સદર પરત આવેલ ચેકના નાણાંની માંગણી નોટિસ રજી.પો.એડી.થી મોકલેલી જે નોટિસ આરોપીને ૨૩/૦૮/૨૦૨૫ ના રોજ બજી ગયેલ છે તેમ છતાં આરોપીએ નોટિસ મળ્યેથી દીન– ૧૫ માં ચેકના નાણાં ફરિયાદીને પરત ચુકવેલ નહી અને આરોપીએ સદર નોટીસનો કોઈ જવાબ આપેલ નહી. સદર ચેકના નાણાંની રકમ આરોપીનું કાયદેસરનું દેવું છે અને ફરિયાદીનું કાયદેસરનું લેણું છે જે ચુકવવાની આરોપીની કાયદેસરની જવાબદારી છે તેમ છતાં આજદીન સુધી સદર ચેકના નાણાંની રકમ ફરિયાદીને ચુકવેલ નથી તેમ કરી આરોપીએ “ધી નેગોશીએબલ ઇન્સ્ટ્રુમેંટ એક્ટની કલમ ૧૩૮” મુજબનો ગુનો કરેલ છે જેથી હાલની ફરીયાદ દાખલ કરેલ છે. આરોપીને પકડી મંગાવી, ગુનાના ભંગ બદલ આરોપીને બે વર્ષની સખત સજા ફરમાવવા તથા ફરીયાદીને પરત આવેલ ચેકની બમણી રકમ વળતર પેટે આરોપી પાસેથી વસુલ અપાવવા અરજ ગુજરેલ છે.

(૨) ઉપર મુજબ ફરીયાદીની ફરીયાદ આરોપી સામે દાખલ કરવામાં આવતાં આરોપી સામે ધી નેગોશીયેબલ એકટ કલમ–૧૩૮ હેઠળ સમન્સ ઈસ્યુ કરવામાં આવેલો. જે મુજબ આરોપીને સમન્સ બજી જતાં આરોપી હાજર થતાં **આંક–૦૭** થી આરોપીની પ્લી લેવામાં આવેલ જેમાં આરોપીએ ગુનો કબુલ હોવાનો ઈન્કાર કરતાં હાલનો કેસ ગુણદોષ પર આગળ ચલાવવામાં આવેલો.

(૩) હાલના કામે ફરીયાદપક્ષે પોતાના કેસના સમર્થનમાં નીચે મુજબના મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવા રજુ કરેલ છે.

ફરીયાદી તરફે રજુ મૌખિક પુરાવા:–

ક્રમ	વિગત	આંક
૧.	ફરીયાદપક્ષે સાહેદ નં. ૧ તરીકે ફરીયાદી સાબીર હમીદ મુન્શીનાઓનું પુરાવાનું સોગંદનામું	૦૪

ફરીયાદી તરફે રજુ દસ્તાવેજી પુરાવા:-

ક્રમ	વિગત	આંક
૧.	આરોપીએ આપેલ ચેક અસલ નં. ૦૦૦૦૩૮	૦૮
૨.	ચેક રીટર્ન મેમો	૦૯
૩.	આરોપીએ ફરીયાદીને કરી આપેલ લખાણ	૧૦
૪.	આરોપીને આપેલ નોટીશની રજી.પો.એડી.ની રશીદ અસલ	૧૧
૫.	આરોપીને આપેલ નોટિશની ઓફીસ કોપી	૧૨
૬.	આરોપીને આપેલ નોટિશ રજી.પોસ્ટ કર્યાની આરોપીને બજી ગયા અંગેની એકનોલોજમેન્ટ ઓનલાઈન રીપોર્ટ	૧૩
૭.	આરોપીને આપેલ નોટિશ રજી.પોસ્ટ કર્યાની આરોપીને બજી ગયા અંગેની એકનોલજમેન્ટ સ્લીપ અસલ	૧૪
૮.	ફરીયાદીના આધારકાર્ડની નકલ	૧૫

(૪) હાલનાં કામે દસ્તાવેજોને આંકે પડાવવા માટે ફરીયાદપક્ષે **આંક-૦૫** થી અરજી આપતાં આ કામે અત્રેની કોર્ટ ધ્વારા **આંક-૦૮ થી આંક-૧૫** આપવામાં આવેલ. ફરીયાદીનો પુરાવો રજુ થયા બાદ ફરીયાદીએ **આંક-૧૮** થી આ કામે કલોઝીંગ પુરસીસ આપેલ છે.

(૫) રેકર્ડ ધ્યાને લેતાં પ્લી વખતે આરોપી હાજર થયા બાદ આરોપી હાજર રહેલ નહી. વધુમાં ફરીયાદીએ **આંક-૦૪** થી ફરીયાદના સમર્થનમાં પુરાવાનું સોગંદનામું અગાઉ રજુ કરેલ હોવાથી સદર કામ ફરીયાદીની ઉલટતપાસ માટે રાખવામાં આવેલ. પરંતુ આરોપી હાજર ન રહેતા ફરીયાદપક્ષ તરફે આરોપીની ઉલટતપાસનો હકક બંધ કરવા તા.૧૨/૧૨/૨૫ ના રોજ અરજી આપતા આરોપીને ઉ.ત માટે પુરતી તક આપવા છતાં તથા ફરીયાદીના કેસની કાર્યવાહી આરોપીની ગેરહાજરીના કારણે વિલંબીત થતી હોવાથી ફરીયાદીની **આંક-૧૬** ની અરજી લગત આરોપી તરફેનો ફરીયાદીની ઉલટતપાસનો હકક બંધ કરવાનો હુકમ તા.૧૯/૦૨/૨૦૨૬ ના રોજ અત્રેની અદાલત ધ્વારા કરવામાં આવેલ. ત્યારબાદ ફરીયાદીએ **આંક-૧૮** થી કલોઝીંગ પુરસીસ રજુ કરતા સદર કામ આરોપીનું એફ.એસ. નોંધવા માટે રાખવામાં આવેલ, પરંતુ આરોપી ત્યારબાદ પણ હાજર ન

રહેતા **આંક–૧૯** થી ફરીયાદપક્ષ તરફે આરોપીના વિશેષ નિવેદનનો હકક બંધ કરવા અરજી આપતા કેસની ટ્રાયલ આરોપીની ગેરહાજરીના કારણે વિલંબીત થતી હોવાના કારણે આરોપીના વિશેષ નિવેદનનાં હકક બંધની અરજી લગત હકક બંધ કરવાનો હુકમ તા. ૦૨/૦૩/૨૦૨૬ ના રોજ અત્રેની અદાલત ધ્વારા કરવામાં આવેલ. ત્યારબાદ સદર કામ દલીલો માટે રાખતા ફરીયાદી તરફેની દલીલો સાંભળવામાં આવેલ. જયારે આરોપી તરફે વકિલશ્રી નો પોકાર કરતા હાજર રહેલ નહી જેથી ફરીયાદી તરફે આરોપીની દલીલનો હક બંધ કરવા આંક–૨૦ થી અરજી આપતા અત્રેની કોર્ટે આરોપીની ગેર હાજરીના કારણે કેસની કાર્યવાહી વિલંબીત થઈ રહેલ હોવાથી આરોપી તરફેની દલીલનો હકક બંધ કરવા તા.૦૯/૦૩/૨૬ ના રોજ અત્રેની કોર્ટે હુકમ કરેલો.

આમ, આ કામે ફરીયાદીની સોગંદ પરની સરતપાસ તથા રજુ તમામ દસ્તાવેજી પુરાવાઓની નકલો ફરીયાદીએ આરોપી હાજર થયા ત્યારથી આપેલી હોવા છતાં આરોપી આ પુરાવાઓને પડકારવા કે તેનો ઈન્કાર કરવા માટે પ્લી રેકર્ડ થયા બાદ હાજર રહેલા નથી. ફરીયાદી ધ્વારા આરોપીના વિરુધ્ધમાં જે કોઈ પુરાવો રજુ કરવામાં આવેલ છે, તે સિવાય વિશેષ કોઈ પુરાવો રજુ થયેલ નથી. આમ, આરોપી પોતાની સામેના તમામ પુરાવાઓ જાણતો હોવા છતાં તેનો ઈન્કાર કરવા કે તે પુરાવાઓને પડકારી પોતાનો બચાવ રજુ કરવા માટે હાજર રહેલા નથી.

(૬) ત્યારબાદ આ કામ પક્ષકારોની દલીલો માટે રાખવામાં આવતા ફરીયાદપક્ષના વિ.વ.શ્રી ની મૌખીક દલીલો સાંભળવામાં આવેલ છે.

(૭) આ કામે ફરીયાદીની ફરીયાદ હકિકત તથા તેઓએ રજુ કરેલા દસ્તાવેજી પુરાવાઓ તથા ફરીયાદપક્ષે કરવામાં આવેલી દલીલો ધ્યાને લેતાં સદર ફરીયાદના ન્યાય નિર્ણય માટે નીચે મુજબનાં મુદ્દાઓ ઉપસ્થિત થાય છે.

–:: મુદ્દા ::–

૧. ફરીયાદપક્ષ નિ:શંકપણે પુરવાર કરે છે કે, આ કામના આરોપીએ ફરીયાદી પાસેથી મિત્રતાના નાતે રૂા. ૬,૦૮,૯૦૦/– હાથ ઉછીના લીધેલા, તે લેણી રકમ પેટે આરોપીએ ફરીયાદીને હાલનો આંક–૦૮ વાળો તકરારી ચેક રૂા. ૬,૦૮,૯૦૦/– નો ફરીયાદીને ચેકની રકમ મળી જવાની ખાત્રી, વિશ્વાસ અને

ભરોસા સાથે આપતા ફરીયાદીએ મજકુર ચેક પોતાની બેંકમાં જમાં કરાવતા તે ચેક આંક–૦૯ થી વાળા રીટર્ન મેમોથી "ફંડસ ઈનસફીશીયન્ટ'ના શેરા સાથે વગર સ્વીકારાયે પરત ફરેલ જેથી ફરીયાદીએ આરોપીને રજી.એ.ડી દવારા આંક–૧૨ વાળી લીગલ નોટીસ તા. ૨૨/૦૮/૨૫ ના રોજની મોકલાવતા તે નોટીસ આંક–૧૩ નાં પોસ્ટનાં ટ્રેક રીપોર્ટ અને આંક–૧૪ પોસ્ટની એકનોલેજમેન્ટ સ્લીપ મુજબ આરોપીને ધોરણસર મળી ગયેલ હોવા છતા આરોપીએ નોટીસની મુદતમાં ચેકની રકમ ફરીયાદીને ન ચુકવી આપી ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એકટની કલમ–૧૩૮ હેઠળનો સજાને પાત્ર ગુનો કરેલ છે?

૨. શું હુકમ ?

(૮) ઉપરોકત મુદ્દાનાં મારા નિર્ણયો નીચે મુજબ છે.

૧. હકારમાં

૨. આખરી હુકમ મુજબ

(૯) ઉપરના નિર્ણયો સુધી પહોંચવાનાં મારા કારણો નીચે મુજબ છે.

હવે આ કામે પડેલાં પુરાવાઓનું મુલ્યાંકન કરતાં પહેલાં ધી નેગોશીએબલ ઈન્સટ્રુમેન્ટ એકટની કલમ–૧૧૮(ક) તથા કલમ–૧૩૯ ના પ્રબંધો ધ્યાને લેવાં જરૂરી જણાય છે જે પ્રબંધો નીચે મુજબ છે.

કલમ–૧૧૮. વટાઉખત વિશે માની લેવાની બાબત:

એથી વિરુધ્ધનું સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી નીચે પ્રમાણે માની લેવામાં આવશે.

(ક) દરેક વટાઉખત અવેજને માટે કરી આપ્યું અથવા લખી આપ્યું હતું ને આવું દરેક ખત જયારે તે સ્વીકારવામાં આવ્યું હોય તેના ઉપર શેરો કરી આપવામાં આવ્યો હોય તે વટાવવામાં આવ્યું હોય અથવા તબદિલ કરવામાં આવ્યું હોય તે અવેજને માટે સ્વીકાર્યુ હતું. તેના ઉપર શેરો કરી આપ્યો હોય તે વટાવ્યું હતું અથવા તબદિલ કર્યું હતું.

કલમ–૧૩૯ ચેકના ધારણ કર્તાની તરફેણમાં અનુમાન:

વિરુધ્ધની હકિકત સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી એવું માનવામાં આવશે કે ચેક ધારણ કરનારે તે ચેક કલમ–૧૩૮ માં દર્શાવ્યા મુજબ કોઈ દેવાના અથવા અન્ય જવાબદારીના પૂરેપૂરા અથવા તેના કોઈ ભાગમાંથી બોજા મુકત થવાના બદલામાં તે ચેક મેળવ્યો હશે.

(૧૦) હવે આ કામે પડેલા પુરાવાઓનું મુલ્યાંકન કરવામાં આવે તો હાલનો ફરીયાદીનો કેસ ધી નેગો.ઈન્સ્ટ્રુ. એકટની કલમ–૧૩૮ હેઠળ દાખલ થયેલ છે. જેથી ફરીયાદપક્ષના શીરે પોતાનો કેસ સાબીત કરવાની જવાબદારી રહેલી છે. પરંતુ સાથે સાથે સદર કાયદામાં ફરીયાદપક્ષના લાભમાં કેટલાંક કાયદેસરનાં અનુમાનો કરવામાં આવેલ છે. જે અનુમાનોમાં ઉપર જણાવ્યા મુજબ કલમ–૧૧૮(એ) તથા કલમ–૧૩૯ ના અનુમાનો મુખ્યત્વે છે. સદર કાયદા મુજબના અનુમાનોનું ખંડન કરવાની જવાબદારી આરોપીના શીરે રહેલી છે. એ સ્વીકૃત બાબત છે કે, સદર કાયદામાં જણાવેલ અનુમાનોનું ખંડન કરવા આરોપી માટે એ જરૂરી નથી કે આરોપીએ પોતાના બચાવ અંગેનો પુરાવો આપવા કોર્ટમાં હાજર થઈ સાક્ષી બોકસમાં ઉભા રહી પુરાવો રજુ કરવો જોઈએ. આ કાયદાકીય અનુમાનોનું ખંડન ફરીયાદપક્ષના રજુ થયેલાં પુરાવાઓ ઉપરથી પણ આરોપી કરી શકે છે.

હાલના કામે ફરીયાદપક્ષે ફરીયાદી સાબીર હમીદ મુન્શીની સોગંદ પરની સરતપાસ **આંક–૦૪** થી રજુ કરેલ છે અને જણાવેલ છે કે, ફરીયાદી ઉપરોક્ત સરનામે રહે છે આરોપી ફરીયાદીના મિત્ર થતાં હોય, ફરીયાદી વેપાર કરે છે, આરોપી ફરીયાદીના મિત્ર થતાં હોય વારંવાર બેઠક ઉઠકના સંબંધો હતા અને ઘાઢ મિત્રતા હોય વિશ્વાસના સંબંધો બંધાયેલા અને મિત્રતાના સંબંધો હોય આરોપીએ ફરીયાદી સાથે લેવડ–દેવડ કરતા હોય, આરોપીએ ફરીયાદી પાસેથી જુન–૨૦૨૫ માં અંગત કામ અર્થે અર્જન્ટમાં હાથ ઉછીના નાણાં રૂા.૬,૦૮,૯૦૦/–ની માંગણી કરેલ અને સાથે જણાવેલ કે “આ રૂા.૬,૦૮,૯૦૦/– અંકે રૂપિયા છ લાખ આઠ હજાર નવ સો પુરા હાથ ઉછીના આપશે તે હું ૧ મહીનામાં પાછા આપી દઈશ" જેથી ફરીયાદીને આરોપીના વિશ્વાશું કથન આપતા ફરીયાદીએ આરોપીને તા:–૨૭/૦૬/૨૦૨૫ નાં રોજ રૂા.૫,૩૮,૯૦૦/– અંકે રૂપિયા પાંચ આડત્રીસ હજાર નવ સો પુરા રોકડમાં આપેલ અને રૂા.૭૦,૦૦૦/– અંકે રૂપિયા સિત્તેર હજાર પુરા આરોપીના જણાવ્યા અનુસાર આરોપીને ઓનલાઈન કરેલ. આમ

ફરીયાદી પાસેથી આરોપીએ રૂા.૬,૦૮,૯૦૦/– અંકે રૂપિયા છ લાખ આઠ હજાર નવ સો પુરા હાથ ઉછીના લીધેલા અને તેનું લખાણ યાને કે પ્રોમેશરી નોટ આરોપીએ ફરીયાદીને કરી આપેલ. ત્યારબાદ ફરીયાદીએ આરોપીને હાથ ઉછીના આપેલા રકમની પરત માંગણી કરેલી, જેથી આરોપીએ ફરીયાદીને ચેક આપવાનું કહેતા ફરીયાદીએ હા પાડેલી, તેથી આરોપીએ કહેલ કે “આ ચેક આરોપી બેન્કમાં જમા કરાવશો તો તમને બેંકમાથી રોકડમાં નાણાં મળી જશે" તેવો પાકો વિશ્વાસ અને ભરોસો ફરીયાદીને આરોપીએ આપેલો. જેથી ફરીયાદીએ ચેક લેવાની હા પાડેલી અને આરોપીએ ફરીયાદીને "એચ.ડી. એક.સી. બેન્ક" જંબુસર શાખાનો ચેક નં.– ૦૦૦૦૩૮, નો તા:–૨૮/૦૭/૨૦૨૫ ના રોજનો રકમ રૂા.૬,૦૮,૯૦૦/– અંકે રૂપિયા છ લાખ આઠ હજાર નવ સૌ પુરાનો ચેક ફરિયાદીની હાજરીમાં સહી કરી, લખી આપેલો તે અસલ ચેક સદર કામે **આંક–૦૮** થી રજુ કરેલ છે જે ચેકમાં આરોપીએ સહી કરેલી છે જે ફરીયાદીએ ઓળખી બતાવેલ છે. આરોપીના કહ્યા અનુસાર આરોપીએ આપેલ ચેક વટાવવા ફરીયાદીએ સદર ચેક વટાવવા માટે તેમના ખાતાવાળી બેન્ક "બેન્ક ઓફ બરોડા" જંબુસર શાખામાં તા:–૨૯/૦૭/૨૦૨૫ નાં રોજ રજુ કરતાં આરોપીએ આપેલ ચેક બેન્ક દ્વારા કારણ નં.– ૧ "FUND INSUFFICIENT" ના શેરાથી તા:– ૩૦/૦૭/૨૦૨૫ નાં રોજ ચેક વણવટાવ્યે પરત ફરેલ જે રિટર્ન મેમો અસલ **આંક–૦૯** થી રજુ કરેલ છે, જેને ફરીયાદીએ ઓળખી બતાવેલ છે. આરોપીએ કરી આપેલ લખાણ જે પ્રોમીશરી નોટ છે તેમાં આરોપીની સહી અને હાથ ઉછીની લીધેલ રકમ તથા તે ચુકવી આપવાની વિગતો છે જે **આંક–૧૦** થી રજુ કરેલ છે, જેને ફરીયાદીએ ઓળખી બતાવેલ છે. આરોપીએ આપેલ ચેક વગર સ્વીકારાયે પરત ફરતા તહોમતદાર પાસે લેણી નીકળતી કાયદેસરની રકમ અંગે ફરીયાદીએ તેમના વકીલશ્રી મારફતે ચેકના નાણાંની માંગણી કરતી નોટિસ રજી.પો.એડી. થી તા.–૨૨/૦૮/૨૦૨૫ ના રોજ આરોપીને આપેલી. સદર નોટિસ આરોપીને રજી.પો. એડી કર્યાની પોસ્ટખાતામાં નાણાં ભર્યાની અસલ પાવતી લીસ્ટ **આંક–૧૧** થી રજુ છે જેમાં પોસ્ટખાતાનો સિક્કો તથા નાણાં ભરેલાની વિગત છે જે ફરીયાદીએ ઓળખી બતાવેલ છે. વધુમાં ફરીયાદીએ તા.–૨૨/૦૮/૨૦૨૫ ના રોજ તેમના વકીલશ્રી મારફતે આરોપીને મોકલેલ નોટિસની સ્થળપ્રત આ કામે **આંક–૧૨** થી રજુ છે જે નોટિસમાં જણાવેલ વિગતો સાચી અને ખરી છે તથા તેમાં તેમની તથા તેમના વકીલશ્રીની સહી છે જે ફરીયાદીએ ઓળખી બતાવેલ છે.

આરોપીને તા.–૨૩/૦૮/૨૦૨૫ ના રોજ બજી ગયેલ તે લગત ઈન્ડિયા પોસ્ટ ખાતાનું ઓનલાઈન ટ્રેક રીપોર્ટ **આંક–૧૩** થી તથા આરોપીને આપેલ નોટિશ રજીસ્ટર પોસ્ટ કર્યાની જે આરોપીને બજી ગયા અંગેની સહી વાળી એકનોલોજમેન્ટ સ્લીપ અસલ **આંક–૧૪** રજુ છે.

આ કામમાં ફરીયાદીએ રજુ કરેલ **આંક–૦૪** વાળા પુરાવાના સોગંદનામા સંદર્ભે આરોપી તરફે હાજર રહી કોઈ ઉલટતપાસ કરવામાં આવેલ નથી. વધુમાં આ કામે ફરીયાદીએ **આંક–૦૮ થી આંક–૧૫** સુધીના જે દસ્તાવેજી પુરાવાઓ રજુ કરેલા છે તે દસ્તાવેજી પુરાવાઓ સંદર્ભે પણ આરોપી તરફે કોઈ ઉલટતપાસ કરવામાં આવેલ નથી કે કોઈ રીતે પડકારવામાં આવેલ નથી. જેથી ફરીયાદીના રજુ મૌખિક તથા દસ્તાવેજી પુરાવાને ન માનવા કોઈ કારણ જણાતુ નથી. સદર કામે આરોપી હાજર થતાં આરોપીની **આંક–૦૭** થી પ્લી રેકર્ડ થયા બાદ આરોપી પોતાની સામેના સદર કેસમાં હાજર રહેલ નહી કે પોતાનો કોઈ બચાવ પણ રજુ કરેલ નહી અને તે રીતે ફરીયાદીનાં રજુ પુરાવાને ઉલટતપાસ ધ્વારા કે અન્ય રીતે પડકારેલ ન હોવાથી આ કામે ફરીયાદીએ રજુ કરેલા પુરાવા પ્રથમદર્શને પુરવાર થયેલ હોવાનુ માનવામાં આવે છે. જેથી પણ ફરીયાદીએ પોતાના મૌખિક તથા દસ્તાવેજી પુરાવાથી પોતાનો કેસ આરોપી વિરૂધ્ધ નિ:શંકપણે પુરવાર કરેલ છે.

(૧૧) વધુમાં જયારે એક વખત આરોપીને પોતાની સામે કેસ ચાલે છે તેની જાણ થાય ત્યારે અદાલત સમક્ષ હાજર રહેવાની આરોપીની ફરજ છે. આરોપી સામેના કેસમાં રજુ થયેલા પુરાવાનો ખુલાસો કરવા પુરતી તક આપેલ હોવા છતાં આરોપી હાજર રહેલ ન હોય, તેવા સંજોગોમાં આરોપી કેસની કાર્યવાહીમાંથી છટકવા અથવા જાણી જોઈને પોતે પોતાની સામેના કેસની કાર્યવાહીથી બચવા છુપાતો ફરતો હોય ત્યારે આરોપીની ગેરહાજરીમાં પણ કેસ ચાલી શકે છે તેમજ તે અંગે ક્રિમીનલ પ્રોસીજર કોડ કલમ–૩૫૩(૬) માં કરવામાં આવેલ જોગવાઈ મુજબ અદાલત આરોપીની ગેરહાજરીમાં ચુકાદો જાહેર કરી શકે છે. 'Be you ever so high, but the law is above you', કાયદાથી પર કોઈ નથી. આરોપીને બચાવની તક આપવી જોઈએ અને આ જોગવાઈ તેને રક્ષણાત્મક જોગવાઈ તરીકે આપવામાં આવેલ છે. પરંતુ આરોપી ખાસ કરીને નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એકટની કલમ–૧૩૮ મુજબના ગુનામા તેનો હથીયાર તરીકે ઉપયોગ કરી કાયદાકીય પ્રક્રિયાને નિષ્ક્રીય અથવા તો શિથીલ બનાવવાનો પ્રયત્ન કરે ત્યારે તે સંદર્ભે નામદાર

ગુજરાત હાઈકોર્ટ દ્વારા Sharad Jethalal Salva vs State of Gujarat Cr. Misc. App 19862 of 2015 Dt. 14/11/2016 માં નીચે મુજબ ઠરાવેલ છે.

Para 16 : "If a person accused of an offence and convicted as such avoids arrest and avoids imprisonment as sentenced by the criminal court. Such an incident only makes the justice delivery system insignificant and renders justice ineffective. Legal justice requires that an offender convicted of a crime must suffer the imprisonment as otherwise there would be social anarchy. People would contravene the law with impunity without any attending punishment for violating the law. The very foundations of democracy and rule of law would be shaken and that is the reason why the Courts strive to treat all persons before the criminal law as equal. Whether one is rich or poor, whether one is in powerful or powerless, the criminal law is equally applied to all equally.

Para 17 : "Be you ever so high, but the law is above you', is the signature theme of rule of law that loudly and silently (as well) echoes in the Indian Constitutional context. The purpose of the constitution itself is to equalize the men (and women) before the law. Equal protection of laws and equality before the law does not make any distinction between the Ruler and the ruled when it comes to enforcing the criminal sanctions. If a convict with money power as well as political power can avoid the punishment imposed by the highest Court of the State, the Court which imposed such punishment cannot be a mute spectator or dumb listener to be soothed by high caliber forensic oratory of the counsel at the altar of justice. The Court must and ought to take a serious view of such bizarre incidence: be it one in million. Of course, the law makers and law enforcers must willingly assist the Court in angling the convict avoiding and dodging the law makers, the law enforcers and the law interpreters (Judges and Courts).

(૧૨) ક્રિમીનલ પ્રોસીજર કોડમાં કરવામાં આવેલ જોગવાઈ વંચાણે લેતાં નીચે મુજબની જોગવાઈ કરવામાં આવેલ છે.

Section 353 Judgment

(7) No judgment delivered by any Criminal Court shall be deemed to be invalid by reason only of the absence of any party or his pleader on the day or from the place notified for the delivery there of, or of any omission to serve, or defect in serving, on the parties pleaders, or any of them, the notice of such day and place.

Section 418 Execution of sentence of imprisonment

(1) Where the accused is sentenced to imprisonment for life or to imprisonment for term in cases other than those provided for by section 413, the Court passing the sentence shall forthwith forward a warrant to the jail or other place in which he is, or is to be, confined, and, unless the

accused is already confined in such jail or other place, shall forward him to such jail or other place, with the warrant;

Provided that where the accused is sentenced to imprisonment till the rising of the Court, it shall not be necessary to prepare or forward a warrant to a jail, and the accused may be confined in such place as the Court may direct.

(2) Where the accused is not present in Court when he is sentenced to such imprisonment as is mentioned in subsection (1), the Court shall issue a warrant for his arrest for the purpose of forwarding him to the jail or other place in which he is to be confined; and in such case, the sentence shall commence on the date of his arrest.

(૧૩) ઉપર મુજબની તમામ હકિકતો ધ્યાને લેતાં આરોપી દ્વારા હાજર રહી રેકર્ડ ઉપર રજુ થયેલ ફરીયાદીના કોઈ પણ પુરાવાઓને પડકારવામાં કે ઈન્કાર કરવામાં આવેલ નથી. જેથી આરોપી દ્વારા કાયદાની કલમ-૧૧૮ તથા કલમ-૧૩૯ અન્વયેના કાયદેસરના અનુમાનોનું ખંડન કરવામાં આવેલ ન હોવાનું પ્રથમદર્શનીય રીતે પુરવાર થયેલ છે. જયારે આરોપી કાયદાકીય અનુમાનોનું ખંડન કરવામાં નિષ્ફળ જાય ત્યારે ફરીયાદી દ્વારા પોતાની ફરીયાદના સમર્થનમાં ફરીયાદવાળા વ્યવહાર અંગે રજુ થયેલા પુરાવાઓને ન માનવાને કોઈ કારણ જણાતું નથી. વધુમાં આરોપી આ કામે કલમ-૧૧૮ તથા કલમ-૧૩૯ ના

કાયદાકીય અનુમાનોનું ખંડન કરવામાં નિષ્ફળ ગયેલ હોવાનું પ્રથમદર્શનીય રીતે ફલીત થાય છે. વધુમાં ફરીયાદીએ પોતાની ફરીયાદમાં જણાવ્યા મુજબ આરોપીએ મિત્રતાના નાતે ફરીયાદી પાસેથી રૂા. ૬,૦૮,૯૦૦/- ઉછીના લીધેલા તે રકમ ફરીયાદીની કાયદેસરની લેણી નિકળતી હોય અને તેની પરત ચુકવણી પેટે આરોપીએ ફરીયાદીને રૂા. ૬,૦૮,૯૦૦/- નો ફરીયાદવાળો તકરારી ચેક આપેલ અને તેના સમર્થનકારી પુરાવા રૂપે ફરીયાદીએ **આંક-૦૮ થી આંક-૧૫** સુધીના દસ્તાવેજી પુરાવા રજુ કરેલા છે. આમ, ફરીયાદવાળો **આંક-૦૮** વાળો તકરારી ચેક આરોપીએ ફરીયાદીને આપેલ હોવાનું તથા તે ચેક "ફંડસ ઈનસફીશીયન્ટ" નાં કારણોસર પરત ફરેલ હોવાની હકિકત આ કામે રજુ થયેલ **આંક-૦૯** વાળા રીટર્ન મેમોના પુરાવાથી ફરીયાદીએ પુરવાર કરેલ છે. વધુમાં **આંક-૦૮ થી આંક-૧૫** સુધીના દસ્તાવેજી પુરાવાઓથી પણ ફરીયાદીએ પોતાની ફરીયાદ હકિકત પુરવાર કરેલ હોવાનુ જણાય છે. વધુમાં, આ કામના આરોપીને રેકર્ડ પર પુરતી તકો પોતાનો બચાવ રજુ કરવા આપેલ હોવા છતાં ફરીયાદીના રજુ પુરાવાને પડકારવા આરોપીએ આ કામે ઈરાદાપુર્વક હાજર ન રહી સદર કેસની ઈન્સાફી કાર્યવાહીને વિલંબીત કરેલ છે અને આરોપી સતત ગેરહાજર રહીને હાલના કેસની કાર્યવાહી લંબાવવાનો પ્રયત્ન કરેલ હોવાનું પણ રેકર્ડ પરથી સ્પષ્ટપણે ફલીત થાય છે. વધુમાં ધી નેગો.ઈન્સ્ટ્રુ.એકટની કલમ-૧૪૬ નો પ્રબંધ ધ્યાને લેતા પણ **આંક-૦૯** થી રજુ થયેલ રીટર્ન મેમો તે તકરારી ચેક રીટર્ન થયેલ હોવા અંગેનો પ્રાઈમરી પુરાવો હોય જેથી પણ **આંક-૦૮** વાળો ચેક "ફંડસ ઈનસફીશીયન્ટ"ના કારણે આરોપીના ખાતામાંથી વગર સ્વીકારાયે પરત ફરેલ હોવાનું પ્રથમદર્શનીય રીતે પુરવાર થાય છે. આ કામના આરોપીની ગેરહાજરીના કારણે કેસની ઈન્સાફી કાર્યવાહી વિલંબીત થઈ રહેલ હોવાથી આરોપીનો ઉ.ત.નો તથા વિશેષ નિવેદનનો હકક બંધ કરવાનો હુકમ કરેલો. આમ, આરોપીએ આ કામે પોતાનો કોઈ બચાવ રજુ કરેલ ન હોવાથી ધી નેગો.ઈન્સ્ટ્રુ.એકટની કલમ-૧૧૮ તથા કલમ-૧૩૯ ના કાયદેસરના અનુમાનોનું ખંડન કરેલ નથી જેથી પણ ફરીયાદીના લાભમાં તે કાયદેસરના અનુમાનો અત્રેની અદાલતે કરવાના રહે છે. આમ, આ કામે ફરીયાદીની કાયદેસરની લેણી રકમ પેટે આરોપીએ આપેલ તકરારી ચેકની રકમ આરોપીએ ફરીયાદીને નહીં ચુકવેલાની હકિકત પુરવાર થતી હોય આરોપીએ ધી નેગો.ઈન્સ્ટ્રુ.એકટની કલમ-૧૩૮ મુજબનો ગુનો કરેલ હોવાની ફરીયાદીની ફરીયાદ હકિકત નિ:શંકપણે ફરીયાદીએ પુરવાર કરેલ છે.

જેથી ઉપર મુજબની તમામ ચર્ચા તથા હકિકતો અને સંજોગો ધ્યાને લઈ મુદ્દા નં. ૧ ફરીયાદીએ પોતાના પુરાવાથી પુરવાર કરેલ હોય તેનો નિર્ણય હકારમાં આપી મુદ્દા નં.૨ ના નિર્ણય અન્વયે નીચે મુજબનો આખરી હુકમ કરું

−:હુકમ:−

આ કામનાં આરોપી **મીન્હાજ મુસ્તુફા બાપુ, ઉ. વ. આ. પુખ્ત, ધંધો – વેપાર,** રહે. મુ. સુલ્તાન નગર, મસ્જીદે સર્વશાની સામે, જુથણની વાડી મુ.પો.સારોદ, તા. જંબુસર, જિ. ભરૂચનાને ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એકટની કલમ−૧૩૮ ના ગુના સબબ ભારતીય નાગરીક સુરક્ષા સંહિતાની કલમ−૨૭૮(૨) અન્વયે તકસીરવાન ઠરાવવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે.

હાલનું કામ આરોપીને સજાનાં મુદ્દે સાંભળવા માટે મુલત્વી રાખવામાં આવે છે.

હુકમ આજ રોજ **તા. ૨૩ મી, માહે : માર્ચ, સને : ૨૦૨૬** ના રોજ વાંચી, સંભળાવી, સહી કરી, ખુલ્લી અદાલતમાં જાહેર કર્યો.

તા.૨૩/૦૩/૨૦૨૬ સ્થળ : જંબુસર	**(અમર દિનેશચંદ્ર રાવ)** એડી. ચીફ જયુડીશીયલ મેજીસ્ટ્રેટ, જંબુસર. કોડ નં. જી.જે. ૦૧૪૮૦

–:સજા અંગે સાંભળ્યા:–

આ કામે આરોપી પોકાર કરાવતા હાજર નથી તથા આરોપીનાં વિ.વ.શ્રી એસ.વાઇ.ચોકીવાલાનાઓનો પોકાર કરાવતા કોઈ હાજર નથી અને તેઓ તરફે કોઈ રીપોર્ટ પણ રજુ રાખવામાં આવેલ નથી, જેથી સજાના મુદ્દે આરોપીને સાંભળી શકાયેલ નથી.

ફરીયાદપક્ષ તરફે ફરીયાદીના વિ.વ.શ્રી ડબલ્યુ.એસ.સૈયદનાઓનો પોકાર કરાવતા તેઓએ હાજર રહી રજુઆત કરેલ છે કે, આરોપીને કોર્ટ દવારા પુરતી તકો આપવા છતા આરોપી હાજર રહેલ નથી અને તે રીતે નામ. કોર્ટ સમક્ષની ઈન્સાફી કાર્યવાહીને વિલંબીત કરેલ છે. છ માસથી વધુ સમય ફરીયાદવાળા વ્યવહારને થયેલ હોય, જેથી આરોપીને કાયદામાં ફરમાવેલ મહતમ સજા તથા દંડ કરવા તથા ફરીયાદીને વળતર અપાવવા અરજ કરેલ છે.

ફરીયાદપક્ષ તરફે કાયદામાં જણાવેલ મહતમ સજા કરવા રજુઆત કરેલ છે. સદર ગુનાનો પ્રકાર ધ્યાનમાં લેતાં, આ કામે આરોપી વિરુધ્ધ ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એકટની કલમ–૧૩૮ હેઠળનો ગુનો સાબિત થયેલ છે. વળી, આજના સમયમાં આ પ્રકારના કેસો દિનપ્રતિદિન વધી રહેલાં છે. ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એકટનો મુળભુત હેતુ, સમાજમાં નાણાંકીય વ્યવહારો સંબંધે પારદર્શિતા આવે અને નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ આપતા સમયે એકબીજા પ્રત્યે વિશ્વાસ અને ભરોસાની લાગણી જળવાય રહે, તે માટે જ આ કાયદો ઘડવામાં આવેલો છે. આ સંજોગોમાં આ ગુનો હળવો છે તેમ માની શકાય તેમ નથી, તે હકિકત ધ્યાને લેતાં કાયદા મુજબ ચેકની રકમનો દંડનો હુકમ કરવા તથા તે રકમ ફરીયાદીને વળતર તરીકે આપવાનો હુકમ કરવામાં આવે તો ન્યાયનો હેતુ જળવાઈ તેમ જણાય છે. આમ, આ કામે રેકર્ડ પર રજુ થયેલ પુરાવો ધ્યાને લેતાં આરોપીને નહીં હળ વી કે નહીં મહતમ પરંતુ તે બે વચ્ચેની સજા તથા ચેકની રકમનો દંડનો હુકમ કરવો ન્યાયોચિત જણાતુ હોય, જેથી આ કામે નીચે મુજબનો આખરી હુકમ કરું છું.

–:: આખરી હુકમ ::–

૧. આ કામના આરોપી **મીન્હાજ મુસ્તુફા બાપુ, ઉ. વ. આ. પુખ્ત, ધંધો – વેપાર,** રહે. મુ. સુલ્તાન નગર, મસ્જીદે સર્વશાની સામે, જુથણની વાડી મુ.પો.સારોદ, તા. જંબુસર, જિ. ભરૂચનાને ભારતીય નાગરીક સુરક્ષા સંહિતાની કલમ–૨૭૮ (૨) અન્વયે તકસીરવાન ઠરાવી ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એકટની કલમ–૧૩૮ ના ગુના સબબ–૬ (છ) માસની સાદી કેદની સજા ભોગવવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે.

૨. આ કામે આરોપીને વાદગ્રસ્ત ચેકની રકમ રૂા. ૬,૦૮,૯૦૦/– (અંકે રૂપીયા છ લાખ આઠ હજાર નવસો પુરા) પુરાનો આથી દંડનો હુકમ કરવામાં આવે છે. વધુમાં સદર દંડની રકમ ફરીયાદીને વળતર તરીકે પરત ચુકવી આપવા આથી હુકમ કરવામાં આવે છે. જો આરોપી દંડની રકમ ચુકવી આપવામાં કસુર કરે તો આરોપીએ વધુ–૨ (બે) માસની સાદી કેદની સજા ભોગવવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે.

૩. આ કામે આરોપીનો પોકાર કરાવતા આરોપી હાજર રહેલ નથી. આરોપી ધ્વારા કેસની ઈન્સાફી કાર્યવાહી સતત ગેરહાજર રહી વિલંબિત કરેલ હોવાથી આરોપીની ગેરહાજરીમાં ભારતીય નાગરીક સુરક્ષા સંહિતાની કલમ–૪૫૮(૨) મુજબ સદર ચુકાદો જાહેર કરવો ન્યાયોચિત જણાતુ હોય આરોપીની ગેરહાજરીમાં સદર ચુકાદો જાહેર કરવામાં આવે છે અને આરોપી વિરુધ્ધ સજા વોરંટ ઈસ્યુ કરવા તથા તેની અમલ બજવણી માટે ડી.વાય.એસ.પી શ્રી, જંબુસરનાઓને મોકલવા આથી હુકમ કરવામાં આવે છે.

૪. આ હુકમની એક નકલ આરોપીને વિના મુલ્યે પુરી પાડવી.

હુકમ આજ રોજ **તા. ૨૩ મી, માહે : માર્ચ, સને : ૨૦૨૬** ના રોજ વાંચી, સંભળાવી, સહી કરી, ખુલ્લી અદાલતમાં જાહેર કર્યો.

તા.૨૩/૦૩/૨૦૨૬ સ્થળ : જંબુસર	**(અમર દિનેશચંદ્ર રાવ)** એડી. ચીફ જયુડીશીયલ મેજીસ્ટ્રેટ, જંબુસર. કોડ નં. જી.જે. ૦૧૪૮૦